

Primärvårdsnämnden
Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen
Allmänmedicin
Sara Tonhede

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-10-06

PVN 2026-0216

Primärvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Edvin Bernhardsson (KD) och Anna-Lena Johansson (L) avseende åtgärder för att minska antalet listade per läkare

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till primärvårdsnämnden har Edvin Bernhardsson (KD) och Anna-Lena Johansson (L) inkommit med tre frågeställningar som berör åtgärder för att minska antalet listade per läkare.

Beslutsunderlag

Hälsö- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Edvin Bernhardsson (KD) och Anna-Lena Johansson (L)

Förslag till beslut

Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen från Edvin Bernhardsson (KD) och Anna-Lena Johansson (L) om åtgärder för att minska antalet listade per läkare anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Socialstyrelsen har ett nationellt riktvärde om i snitt 1100 listade patienter per specialistläkare och i snitt 550 listade patienter per ST-läkare. Syftet med riktvärdet är att skapa förutsättningar för god kontinuitet, tillgänglighet och kvalitet i primärvården.

I skrivelsen ställs frågor om förutsättningarna att identifiera vårdcentraler som har fler än 2300 listade läkare i snitt, om dessa vårdcentraler kan åläggas att redovisa åtgärder för att närma sig Socialstyrelsens riktvärde samt vilka åtgärder som kan bidra till att fler vårdcentraler når riktvärdet.

Överväganden

Enligt Socialstyrelsens beskrivning behöver det nationella riktvärdet omsättas utifrån respektive verksamhets förutsättningar. Faktorer som påverkar bedömningen är bland annat verksamhetens geografiska läge, patienternas vårdtyngd och ålderssammansättning, antal läkare och deras tjänstgöringsgrad samt vilka övriga professioner som finns tillgängliga på mottagningen. Även verksamhetens arbetssätt och organisering har betydelse för hur många patienter som kan vara listade per läkare.

Förutsättningar att identifiera vårdcentraler med högt antal listade per specialistläkare

Under hösten 2025 pågick ett arbete med att kvalitetssäkra uppgifterna i listningssystemet ListOn. ListOn utgör källan till information om antal listningsbara läkare och listningsbara ST-läkare i region Stockholm. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har sedan dess tillgång till tillförlitliga uppgifter om antal listade patienter per listningsbar specialistläkare. Det finns således förutsättningar att identifiera vårdcentraler där antalet listade patienter per specialistläkare överstiger vissa nivåer.

I vårdval vårdcentral finns det inget tak för hur många listade en specialistläkare får ha. Olika vårdcentraler har olika förutsättningar och listningsersättningen skiljer sig åt för att så långt som möjligt spegla resursåtgången. Att listningsersättningen är betydligt högre för äldre patienter innebär exempelvis att ha en läkare, eller en vårdcentral, med fler äldre förväntas ha färre listade patienter per läkare. Därutöver används riktade ekonomiska incitament för att stödja utvecklingen mot lägre antal listade patienter per specialistläkare. I nuvarande förfrågningsunderlag utgår målrelaterad ersättning om vårdcentralen har minst 75 procent av mottagningens patienter listade på fast läkarkontakt samtidigt som antalet listade patienter per specialistläkare understiger 1800. Denna nivå har sänkts successivt för att långsiktigt närma sig Socialstyrelsens riktvärde. Målrelaterad ersättning utgår också om vårdcentralen har minst 85 procent av mottagningens patienter listade på fast läkarkontakt samtidigt som antalet listade patienter per specialistläkare understiger 1900. Den nuvarande målrelaterade ersättningen för fast läkarkontakt i avtalet för vårdcentralerna ses också över till kommande revidering för att säkerställa ändamålsenlig styrning.

Uppföljning av vårdcentraler

Förvaltningen har under våren 2026 inlett ett uppföljningsarbete kring fast läkarkontakt för alla vårdcentraler. I uppföljningen analyseras bland annat hur stor andel av patienterna på respektive vårdcentral som har en fast läkarkontakt, hur många listade patienter varje listningsbar läkare har samt

hur många patienter varje listningsbar läkare skulle ha om alla listade patienter på vårdcentralen skulle ha en fast läkarkontakt.

I uppföljningen beaktas även faktorer såsom andelen patienter över 75 år som har fast läkarkontakt samt de listades vårdbehov. Inom ramen för ordinarie avtalsuppföljning finns möjlighet att begära kompletterande redovisningar från vårdgivare när uppföljningen visar på särskilda utmaningar. Uppföljning kring fast läkarkontakt planeras att fortgå löpande.

Som ett led i uppföljningsarbetet planerar förvaltningen att under hösten 2026 genomföra en enkät till samtliga vårdcentraler. Syftet är att få en fördjupad bild av vårdcentralens planerade bemanning de kommande två åren av flera yrkeskategorier, målsättningar avseende fast läkarkontakt samt vilka hinder verksamheterna identifierar för att rekrytera.

Åtgärder för att fler vårdcentraler ska nå riktvärdet

Primärvårdsnämnden beslutade i april 2024 om en handlingsplan för fast läkarkontakt. Handlingsplanen beskriver ett antal långsiktiga insatsområden som syftar till att successivt närma sig Socialstyrelsens riktvärde om i genomsnitt 1 100 listade patienter per specialist i allmänmedicin och 550 listade patienter per ST-läkare. Handlingsplanen sträcker sig till år 2034. Exempel på ett insatsområde är att utöka antalet ST-läkare i allmänmedicin utifrån framtagna dimensioneringsplan. Aktuella siffror till och med april 2026 visar en fortsatt ökning av ST-läkare. Ett annat insatsområde är att skapa ekonomiska incitament som stödjer utvecklingen mot ökad kontinuitet och fler specialistläkare i allmänmedicin.

Förvaltningen bedömer, i likhet med Socialstyrelsen, att flera faktorer spelar roll för att avgöra hur många listade per läkare som är rimligt på en vårdcentral. Det är exempelvis omfattningen av annan hälso- och sjukvårdspersonal på mottagningen, patienternas vårdtyngd och uppdragets omfattning. Handlingsplanen och dess insatsområden kommer att utvärderas och kan vid behov justeras utifrån den uppföljning som genomförs. Förvaltningen bedömer att det kommer att ta ett antal år innan effekterna av genomförda åtgärder kan utvärderas på ett rättvisande sätt. Förutsättningarna för uppföljning har förbättrats efter de förändringar som genomfördes i listningssystemet ListOn under hösten 2025, vilket möjliggör en mer ändamålsenlig uppföljning av listningsbara specialistläkare, ST-läkare och fast läkarkontakt framöver.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-10-06

PVN 2026-0216

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-10-06